

Kabinet-Jetten moet nu niet langer aarzelen met de bouw van twee nieuwe kerncentrales

Posted on 25 juni 2026 by Maarten van Andel

Netbeheerder Tennet adviseert de Groningse Eemshaven als meest geschikte locatie voor twee grote nieuwe kerncentrales. Dat bericht komt voor de provincie Groningen en de betrokken gemeentes als een onaangename verrassing.

Opmerkelijk genoeg komt het voor de provincie Zeeland eveneens als een onaangename verrassing. In het noordoosten van het land willen ze geen nieuwe kerncentrales, en in het zuidwesten wel. Het zou voor de Groningse bestuurders 'onbespreekbaar' zijn, maar als ze toch ergens moeten komen zijn nieuwe kerncentrales wel een kip met gouden eieren voor de provincie.

Kip met gouden eieren

De Groningse tegenstand heeft te maken met de gasbevingen en het naastgelegen werelderfgoed Waddenzee. Ook zouden provincie en gemeentes een voorkeur

hebben voor andere vormen van niet-fossiele energie in de Eemshaven, zoals waterstof. Dat is vreemd, want waterstof is helemaal geen energiebron. Het moet gemaakt worden in fabrieken.

Het kabinet-Schoof heeft eerder aangegeven geen nieuwe kerncentrales in de Eemshaven te willen bouwen, teneinde Groningen te ontzien na alle schade van de gaswinning. Toch kreeg de provincie eind vorig jaar bijna een half miljoen euro van Den Haag om onder meer kennis op te bouwen over kernenergie. Verschillende partijen wilden dat geld toen niet aannemen. Het is nog onduidelijk wat het kabinet-Jetten gaat doen met het huidige advies van Tennet.

Dat advies is met name gebaseerd op de bestaande infrastructuur van het elektriciteitsnet. Die is in Groningen al zeer uitgebreid, omdat daar veel windenergie van zee het land inkomt. Twee grote nieuwe kerncentrales van elk 1,6 gigawatt – ruim drie maal zo groot als Kerncentrale Borssele – zouden in die bestaande infrastructuur kunnen worden ingepast.

Bovendien zijn er in de Eemshaven veel grootverbruikers van elektriciteit, en dan is het gunstig om in de nabijheid ook veel elektriciteit op te wekken. In Zeeland en op de Rotterdamse Maasvlakte is de bestaande infrastructuur veel minder toereikend. Het advies van Tennet is dan ook logisch, zeker omdat we de komende tien jaar de grootste moeite zullen hebben om in het hele land snel genoeg netcapaciteit bij te bouwen.

Toekomstscenario sluit niet aan bij actuele trends

Tennet baseert zich in zijn advies op de zogenaamde Koersvaste Middenweg voor 2040, kortweg KM2040. Dit scenario is de verwachte koers van de energietransitie op basis van actuele trends. Het kenmerkt zich door een sterke groei van elektriciteitsverbruik, hernieuwbare energiebronnen en economie. Dat strookt echter niet met elkaar, want de actuele trends zijn juist tegengesteld aan die kenmerken. Het elektriciteitsverbruik schommelt al twintig jaar rond 120 miljard kilowattuur per jaar, en is sinds 2018 zelfs licht gedaald.

De groei van windenergie stagneerde vorig jaar vanwege onder meer mislukte aanbestedingen voor zeewindmolens en toenemende maatschappelijke weerstand

tegen landwindmolens. De groei van particuliere zonnepanelen stagneert eveneens, vanwege afschaffing van de salderingsregeling en het overvolle stroomnet. De economie tenslotte blijkt mede vanwege de oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten volatiel, en groeide sinds 2023 gemiddeld met maar 1,1 procent per jaar.

Klassiek politiek wensdenken

Die tegengestelde actuele trends worden voor KM2040 aangevuld met beleidsambities uit onder meer het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE), beleidsnota's en provinciale energievisies. Kennelijk gaan Kamer en kabinet ervan uit dat de oorzaken en gevolgen van stagnatie in elektriciteitsverbruik, windenergie en economie binnen enkele jaren met Nederlands beleid kunnen worden omgebogen naar sterke groei.

Dat ziet eruit als klassiek politiek wensdenken, zeker omdat de actuele trends in hoge mate internationaal worden bepaald. Daar hebben we vanuit Den Haag, de provincies en de Regionale Energie Strategieën (RES) bijzonder weinig invloed op.

Daarmee wordt het op zichzelf logische advies van Tennet voor de Gronings Eemshaven minder eenduidig. Als elektriciteitsverbruik, hernieuwbare energie en economie in de komende veertien jaar minder snel groeien dan KM2040 veronderstelt, dan wordt bijvoorbeeld Zeeland wellicht toch een geschikte locatie voor grote nieuwe kerncentrales.

De verantwoordelijke staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei Jo-Annes de Bat zou dat in elk geval graag zien. Hij is een Zeeuw, en heeft zich eerder als gedeputeerde sterk gemaakt voor nieuwe kerncentrales in zijn provincie.

Structurele hoogwaardige werkgelegenheid, innovatie en onderzoek

De Groningse bestuurders die nu zo uitgesproken tegen kerncentrales zijn kunnen zich in een uitgebreid werkbezoek terdege laten voorlichten door lokale bestuurders, werknemers en burgers in en om Kerncentrale Borssele. Zo'n kerncentrale heeft veel minder invloed op mens en milieu dan de 700 grote landwindmolens en de kolen- en biomassa gestookte Eemscentrale in Groningen.

Twee grote nieuwe kerncentrales zouden bovendien structurele hoogwaardige werkgelegenheid creëren tot eind van deze eeuw. Ze zouden ook veel onderzoek en innovatie stimuleren in mbo, hbo, universiteit en bedrijfsleven. Dat zou heel Noord-Nederland deelgenoot maken van het Nederlandse koploperschap in verrijkt uranium, medische isotopen en kernfysica.

Het onverwachte advies van Tennet voor de Groningse Eemshaven was vorige week uitgebreid in het nieuws. Het radioprogramma 1Vandaag liet direct minutenlang een Groningse burger aan het woord, die gaandeweg een uitgesproken tegenstander en activist tegen kernenergie in het algemeen bleek te zijn. Daar ging het advies van Tennet echter helemaal niet over.

Het is geen nieuws dat het kabinet nieuwe kerncentrales wil, dat staat gewoon in het regeerakkoord. Het is nieuws dat die nieuwe kerncentrales misschien in de provincie Groningen zouden komen. Het voegt weinig toe om daarover uitgebreid een Groningse burger aan het woord te laten die categorisch tegen kernenergie op welke locatie dan ook is.

Gronings verzet blijkt aanleiding voor lobby tegen kernenergie

Het zou veel informatiever zijn geweest om Groningers en ook Zeeuwen aan het woord te laten die neutraal of welwillend tegenover kernenergie in het algemeen staan. Als die vervolgens uitleggen waarom ze in hun provincie juist niet of juist wel nieuwe kerncentrales willen hebben worden staatssecretaris de Bat, Tennet en wij allen daar wijzer van.

In plaats daarvan bleef het bij 1Vandaag en ook in De Volkskrant bij een politiek en journalistiek achterhaalde discussie over de wenselijkheid van nieuwe kerncentrales in het algemeen. Het is vanzelfsprekend ieders goed recht om daartegen te zijn en over te berichten, maar dat is nogmaals niet de kwestie die nu voorligt.

Staatssecretaris De Bat van Klimaat en Groene Groei heeft de Tweede Kamer inmiddels laten weten dat de Groningse Eemshaven en het Zeeuwse Terneuzen nu als voorkeurslocaties worden aangemerkt. Het kabinet gaat naar verwachting later dit jaar een definitieve keuze maken. De tegenstanders van kernenergie blijven zich begrijpelijkerwijs roeren, maar kunnen in Duitsland en Frankrijk met eigen ogen zien wat het verschil is tussen wel of geen kerncentrales.

In Frankrijk wekken 56 kernreactoren op 18 verschillende locaties momenteel continu 30 tot 40 gigawatt elektriciteit op. In Duitsland wekken ruim dertigduizend windmolens en 400 miljoen zonnepanelen nu afwisselend 1 tot 70 gigawatt elektriciteit op. Zonder deze confronterende getallen kunnen we ons niet bevrijden uit het huidige wensdenken.

Frankrijk en Duitsland illustreren het verschil tussen wel en geen kerncentrales

Het gemiddelde landelijke verbruik in beide landen schommelt momenteel per dag en nacht tussen 35 en 45 gigawatt. De Franse kerncentrales voorzien daar voortdurend vrijwel volledig in. De Duitse windmolens en zonnepanelen voorzien daar helemaal niet in.

De enorme dagelijkse stroomoverschotten van met name zonnepanelen exporteert Duitsland nu op grote schaal naar een dozijn omringende landen. De nachtelijke stroomtekorten worden op vergelijkbare schaal aangevuld met binnenlandse fossiele centrales en geïmporteerde stroom uit omringende landen.

De nachtelijke import naar Duitsland komt met name uit de buurlanden Frankrijk, Nederland en Denemarken. Dat kan alleen doordat die landen over voldoende stabiele opwekcapaciteit uit kernenergie, aardgas, steenkool en biomassa beschikken. Duitsland heeft sinds 2023 geen enkele kerncentrale meer en stookt daarom steeds meer bruinkool.

Nederland wil uiterlijk in 2030 drie bestaande kolencentrales sluiten, en heeft dan nog lang geen nieuwe kerncentrales. De recente waarschuwing van Tennet dat we mogelijk al in 2028 met stroomtekorten zullen kampen is dus urgent, temeer daar Nederland en Duitsland op dezelfde uren en dagen afwisselend enorme stroomoverschotten en -tekorten zullen gaan krijgen.

Die kunnen wij en onze oosterburen niet op uur- en dagbasis gelijktijdig blijven opvangen met in- en export van elektriciteit. We kunnen ze ook niet opvangen met waterstof, want dat komt om technische en economische redenen niet goed van de grond.

Niet wensdenken maar doorpakken

Het is zaak dat het kabinet kordaat gaat doorpakken, conform het regeerakkoord getiteld *Aan de slag*. Het is zaak dat staatssecretaris Jo-Annes de Bat en minister Stientje van Veldhoven van Klimaat en Groene Groei vlot beslissen waar de twee nieuwe kerncentrales gaan komen, en alles op alles zetten om ze voor 2035 te realiseren. In Zuid-Korea kunnen ze zien hoe je binnen tien jaar meerdere grote kerncentrales bouwt voor 5 miljard euro per stuk. Meer tijd en geld zouden niet nodig moeten zijn om betaalbare en betrouwbare CO_2-vrije elektriciteit als eerste levensbehoefte te blijven garanderen voor de huidige en de volgende generatie.

Wynia's Week *heeft een naam op te houden als kritisch en constructief podium voor deskundige auteurs op het vlak van klimaat en energie.* ***Steunt u deze onafhankelijke berichtgeving?*** ***Hartelijk dank!***